

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi perhehoitajain
2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan perhehoitajalle maksettava hoitopalkkio tarkistettavaksi vuonna 2005 työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 17 momentissa tarkoitettulla indeksillä korotettuna. Lisäksi muutkin hoitopalkkion perus-

teita ja määrää koskevat säännökset siirrettäisiin asetuksesta lain tasolle.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2005 alusta ja olemaan voimassa saman vuoden loppuun saakka.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Perhehoidolla tarkoitetaan sosiaalihuoltolain (710/1982) 25 §:n mukaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen oman kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa. Perhehoitajasta on säädetty perhehoitajalaisa (312/1992). Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka hoidon järjestämisestä vastaa van kunnan tai kuntainliiton kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa kodissaan sosiaalihuoltolain 25 §:ssä tarkoitettua perhehoitoa. Perhehoitaja ei ole työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettua työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään.

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalla on oikeus saada hoidosta palkkiota. Palkkion määrä perustuu hoitoon käytettävään aikaan ja hoidon vaativuuteen. Perhehoitajalle maksettavan palkkion määrästä ja suorittamisesta tulee sopia perhehoitajalain 4 §:ssä tarkoitettua toimeksiantosopimuksessa. Palkkion suuruudesta sekä tarkemmista perusteista palkkion määrittämiseksi säädetään perhehoitajalle maksettavasta palkkiosta ja korvauksesta annetun

asetuksen (420/1992) 1 §:ssä. Hoitopalkkio on vuoden 2004 tasossa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti vähintään 230 euroa. Hoitopalkkion määrä on enintään 689 euroa silloin, kun perhehoitaja hoitaa perhehoidossa olevaa henkilöä kokoaikaisesti ja enintään 345 euroa silloin, kun perhehoitaja ei hoida perhehoidossa olevaa henkilöä kokoaikaisesti. Jos perhehoidossa oleva henkilö vaatii runsaasti hoitoa tai erityistä huomiota tai huolenpitoa, voidaan hoitopalkkion enimmäismääriä korottaa enintään kaksinkertaisiksi perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa.

Hoitopalkkiota ei makseta perhehoitoon si-
joitettua omaa alle 18-vuotiasta lastaan hoitavalle henkilölle eikä henkilölle, joka on kieltäytynyt vastaanottamasta palkkiota. Hoitopalkkio voidaan erityisestä syystä sopia maksettavaksi myös säädettyä vähimmäismäärää pienempänä.

Perhehoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrää sekä perhehoitajalain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimeksiantosopimuksen mukaisia hoitopalkkioita tarkistetaan kalenterivuositain sen palkkaaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain (395/1961) 9 §:n soveltamista varten

(perhehoitajalle maksettavasta palkkiosta ja korvauksesta annetun asetuksen 1 §:n 4 momentti). Kyseisessä työikäisen palkkaindeksissä palkkatason muutoksen kerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5.

2. Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset

Työeläkkeiden indeksijärjestelmää on uudistettu vuoden 2005 alusta voimaan tulevan lainmuutoksen (634/2003) mukaisesti siten, että työntekijäin eläkelain muutetun 9 §:n mukaan myös työikäisten maksussa olevia eläkkeitä tarkistetaan voimassa olevan lain 9 §:n 2 momentissa tarkoitetulla eläkeindeksillä, jossa palkkatason muutoksen (ansiotasoindeksin) painokerroin on 0,2 ja hintatason muutoksen (kuluttajahintaindeksin) painokerroin on 0,8 (*työeläkeindeksi*).

Nykyinen työikäisen henkilön eläkeindeksi, jossa ansiotasoindeksin paino on 0,5 ja kuluttajahintaindeksin paino 0,5, poistuu siirtymäkauden jälkeen työeläkejärjestelmästä. Perhehoitajien palkkio on sidottu mainittuun, työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin mukaiseen indeksiin. Tämän vuoksi säännöstä perhehoitajalle maksettavan palkkion indeksitarkistuksesta on muutettava. Perhehoitajalle maksettava palkkio on palkkaan rinnastettava suoritus. Esityksellä halutaan turvata hoitopalkkioiden reaaliarvon säilyminen ja estää niiden indeksisuojan heikkeneminen.

Vaikka nykyinen työikäisten eläkeindeksi poistuu käytöstä, sitä vastaava indeksiluku vahvistetaan vielä siirtymäkaudella, joka jatkuu vuoteen 2011. Tästä säädetään työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 17 momentissa. Vuonna 2005 perhehoitajien palkkioihin tehtävissä indeksitarkistuksissa ehdotetaan käytettäväksi edellä tarkoitettua indeksiä, jonka mukaan tarkistettavat hoitopalkkioiden euro määrät kirjattaisiin perhehoitajalain 2 §:n 1 momenttiin. Lisäksi ehdotetaan, että pykälä sisältäisi perhehoitajalle maksettavasta palkkiosta ja korvauksesta annetun asetuksen nykyisin voimassa olevassa 1 §:ssä olevat hoitopalkkion perusteita ja määrää koskevat säännökset. Ehdotetun 2 §:n 2 ja 3 momentti olisivatkin samansisältöiset kuin mainitun asetuksen 1 §:n 2 ja 3 momentti. Asetuksen

1 §:ää ei sovellettaisi ehdotetun lain voimassa ollessa. Tarkoitus on, että sama indeksisuoja koskee muitakin kuin ehdotetun 2 §:n 1 momentissa säädettyjä palkkioiden vähimmäis- ja enimmäismääriä. Tätä tarkoittava säännös ehdotetaan sisällytettäväksi pykälän 4 momenttiin. Hoitopalkkioiden määrät pyöristettäisiin lähinnä ylimpään euroon.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan säilytettäväksi perhehoitajien palkkioiden indeksisuoja samanalaisena kuin se on ollut tähänkin asti. Jos ehdotettua muutosta ei tehtäisi, kunnat saisivat perusteettomasti hyväkseen indeksin heikkenemisestä aiheutuvan hyödyn, ja perhehoitajien palkkiot jäisivät vastaavasti pienemmiksi kuin nykyinen indeksisuoja edellyttäisi. Tämä ei ollut työeläkeindeksijärjestelmän muutoksen tarkoitus.

Ehdotettu indeksi on 0,9 prosenttiyksikköä suurempi kuin uusi työeläkeindeksi, jota sovellettaisiin, jos muutosta ei tehtäisi. Kuntien arvioidaan maksavan palkkioita omaishoitajille yhteensä noin 25 500 000 euroa vuonna 2004. Jos muutosta ei tehtäisi, summa kohoaisi enintään 25 792 500 euroon vuonna 2005. Ehdotettu muutos merkitsee, että maksettava määrä olisi enintään 25 959 000 euroa. Kuntien menettämä hyöty olisi siten enimmillään noin 229 500 euroa.

Koska esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi indeksikorotusten nykyisiä laskentaperusteita, esityksellä ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Valmistelun yhteydessä on käyty kuntalain 8 §:n mukainen neuvottelu.

5. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005 ja olemaan voimassa 31 päivään joulukuuta 2005 saakka. Sosiaali- ja terveysministeriössä on marraskuussa 2004 käynnistetty perhehoitoa koskeva selvitys, jonka tarkoituksena on selvittää

muun muassa perhehoitajalain muutostarpeet. Useassa yhteydessä on esitetty, että perhehoitajien hoitopalkkioiden tasoa tulisi tarkistaa. Lisäksi hallituksen tavoitteena on parantaa hoitopalkkioiden indeksisuojaavuutta vuoden 2006 alusta, mikä toteutettaisiin vuonna 2005 valmisteltavalla perhehoitajalain muutoksella. Toistaiseksi hoitopalkkioiden indeksikorotusten osalta tulisi säilyttää nykyinen taso, mistä syystä lainmuutos ehdotetaan olemaan voimassa väliaikaisesti vuoden 2005 ajan.

Ehdotetussa laissa mainitut hoitopalkkioiden määrät vastaavat työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 17 momentissa tarkoitettua indeksilukua, joka on 2 191 vuonna 2005. Indeksiluku on vahvistettu 27 päivänä lokakuuta annetulla sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella (924/2004).

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

perhehoitajalain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 3 päivänä huhtikuuta 1992 annetun perhehoitajalain (312/1992) 2 § seuraavasti:

2 §

Hoitopalkkio

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalla on oikeus saada hoidosta palkkiota (*hoitopalkkio*). Hoitopalkkion määrä perustuu hoitoon käytettävään aikaan ja hoidon vaativuuteen. Hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa vähintään 234 euroa ja enintään:

1) 701 euroa silloin, kun perhehoitaja hoitaa perhehoidossa olevaa henkilöä kokoaikaisesti; tai

2) 351 euroa silloin, kun perhehoitaja ei hoida perhehoidossa olevaa henkilöä kokoaikaisesti.

Jos perhehoidossa oleva henkilö vaatii runsaasti hoitoa tai erityistä huomiota tai huolenpitoa, voidaan hoitopalkkion 1 momentissa tarkoitettuja enimmäismääriä korottaa enintään kaksinkertaisiksi perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa.

Hoitopalkkiota ei makseta perhehoitoon sijoitettua omaa alle 18-vuotiasta lastaan hoitavalle henkilölle eikä henkilölle, joka on kieltäytynyt vastaanottamasta palkkiota. Hoitopalkkio voidaan erityisestä syystä sopia maksettavaksi myös 1 momentissa säädettyä vähimmäismäärää pienempänä.

Toimeksiantosopimuksissa sovittuja hoitopalkkioita tarkistetaan työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 17 momentin soveltamista varten vuodelle 2005 vahvistetulla indeksiluvulla. Hoitopalkkioiden määrät pyöristetään lähinnä ylimpään euroon.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2005 saakka.

Tässä laissa tarkoitettujen hoitopalkkioiden määrät vastaavat työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 17 momentin mukaan vuodelle 2005 vahvistettua indeksilukua.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Liisa Hyssälä*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

perhehoitajalain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 3 päivänä huhtikuuta 1992 annetun perhehoitajalain (312/1992) 2 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Palkkio

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalla on oikeus *siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään* saada hoidosta palkkiota. Palkkion määrä perustuu hoitoon käytettävään aikaan ja hoidon vaativuuteen.

Asetuksella säädetään palkkion suuruudesta sekä tarkemmista perusteista palkkion määrittämiseksi.

Ehdotus

2 §

Hoitopalkkio

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalla on oikeus saada hoidosta palkkiota (***hoitopalkkio***). *Hoitopalkkion* määrä perustuu hoitoon käytettävään aikaan ja hoidon vaativuuteen. *Hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa vähintään 234 euroa ja enintään:*

1) 701 euroa silloin, kun perhehoitaja hoitaa perhehoidossa olevaa henkilöä kokoaikaisesti; tai

2) 351 euroa silloin, kun perhehoitaja ei hoida perhehoidossa olevaa henkilöä kokoaikaisesti.

Jos perhehoidossa oleva henkilö vaatii runsaasti hoitoa tai erityistä huomiota tai huolenpitoa, voidaan hoitopalkkion 1 momentissa tarkoitettuja enimmäismääriä korottaa enintään kaksinkertaisiksi perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa.

Hoitopalkkiota ei makseta perhehoitoon sijoitettua omaa alle 18-vuotiasta lastaan hoitavalle henkilölle eikä henkilölle, joka on kieltäytynyt vastaanottamasta palkkiota. Hoitopalkkio voidaan erityisestä syystä sopia maksettavaksi myös 1 momentissa säädettyä vähimmäismäärää pienempänä.

Toimeksiantosopimuksissa sovittuja hoitopalkkioita tarkistetaan työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 17 momentin so-

veltamista varten vuodelle 2005 vahvistetulla indeksiluvulla. Hoitopalkkioiden määrät pyöristetään lähinnä ylimpään euroon.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2005 saakka.

Tässä laissa tarkoitettujen hoitopalkkioiden määrät vastaavat työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 17 momentin mukaan vuodelle 2005 vahvistettua indeksilukua.
